

Årsredovisning för Malmö stads arbete med finskt förvaltningsområde 2024

Innehållsförteckning

Inledning	3
Budget 2024	3
Förvaltningarnas utveckling av arbetet med finskt förvaltningsområde	5
Förskola	5
Skola	6
Kultur	7
Äldreomsorg	10
Kommunikation	12
Stadskontorets samordnande uppdrag	14
Utveckling av arbetssätt för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter	15
Revidering av policy och program för nationella minoriteter	15
Sverigefinska Malmöbors rätt till delaktighet och inflytande	15
Återrapportering till Länsstyrelsen och Sametinget	18
Sammanfattning och slutsatser	19

Inledning

Malmö stad är sedan 2015 en del av det finska förvaltningsområdet och har tagit emot ett årligt statsbidrag på 1 980 000 kronor för att genomföra insatser inom ramen för finskt förvaltningsområde.

Arbetet utgår från Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2019-1013) och Program för den nationella minoriteten sverigefinnar (STK-2019-1016) och är en del av Malmö stads arbete med nationella minoriteter.

I årsredovisningen sker en sammanställning av hur budgeten fördelats och använts, samt vilken utveckling som skett under året med arbetet att tillgodose de förstärkta rättigheterna gällande finska språket som del av det finska förvaltningsområdet samt den sverigefinska gruppens lagstadgade minoritetsrättigheter. Därefter beskrivs stadskontorets samordnande uppdrag för arbetet med finskt förvaltningsområde och hur återsrapportering av statsbidraget sker till Länsstyrelsen i Stockholms län. I slutet av rapporten följer en sammanfattning och stadskontorets slutsatser.

Budget 2024

Kommunstyrelsen beslutade inför 2024 (STK-2023-1254) om disponering och fördelning av de statliga medlen. Det beslutades även att om fördelade medel inte nyttjas av respektive nämnd ska dessa kunna avropas av annan nämnd efter överenskommelse med stadskontoret.

Länsstyrelsen Stockholm ger möjligheten att ansöka om en överföring av de delar av statsbidraget som ej använts under innevarande till nästkommande år. Stadskontoret ansökte hösten 2023 för hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens del att få överföra 120 000 kronor av de medel som de fördelats för 2023 till 2024, vilket godkändes (STK-2023-1273). Därför har det disponibla statsbidraget under 2024 varit totalt 2 100 000 kronor i stället för tidigare 1 980 000 kronor.

På nästa sida framgår den ekonomiska fördelningen av budget 2024 gällande finskt förvaltningsområde inklusive överförda medel från 2023, samt det slutliga utfallet.

Nämnd	Budget 2024 (kronor)	Utfall 2024 (kronor)
Förskolenämnden	800 000	824 000
Grundskolenämnden	155 000	155 000
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden	410 000	376 000
Kommunstyrelsen	170 000	146 000
Kulturnämnden	470 000	470 000
Servicenämnden	15 000	15 000
Tekniska nämnden	80 000	80 000
Totalt	2 100 000	2 066 000

Enligt beslut om budgetfördelningen för 2024 godkänner kommunstyrelsen att i de fall tilldelade medel inte utnyttjas av respektive nämnd ska dessa kunna avropas av annan nämnd efteröverenskommelse med stadskontoret. Stadskontoret har i dialog med representanter i förvaltningarna kunnat omfördela medel när det har funnits behov av detta och har på så sätt kunna använda största delen av medlen under årets gång.

Den omfördelning som har skett under 2024 beror på att den del av medel som fördelats till kommunstyrelsen inte använts i sin helhet. Anledningen till att stadskontoret förbrukat 24 000 kronor mindre än beräknat är minskade kostnader för annonsering inom kommunikationsarbetet. Förskoleförvaltningen har i stället avropat dessa medel för det ambulerande finska språkstödet Rukki.

Anledningen till att statsbidraget som fördelats via beslut i kommunstyrelsen inte använts i sin helhet beror på att hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen inte har meddelat stadskontoret om att de inte kommer att använda hela den tilldelade summan. Därmed har inte heller omfördelning kunnat ske. Att hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen inte använt hela den fördelade summan beror på minskade vikariekostnader i samband med utbildning av personal i vårdfinska.

Länsstyrelsen Stockholm har såsom övriga år, gett möjligheten att ansöka om en överföring av de delar av statsbidraget som ej använts under 2023 till nästkommande år. Detta har ej varit aktuellt, då alla medel använts.

Förvaltningarnas utveckling av arbetet med finskt förvaltningsområde

I samråd med sverigefinska Malmöbor har Malmö stad definierat fem fokusområden för arbetet med finskt förvaltningsområde. Dessa är förskola, skola, kultur, äldreomsorg och kommunikation. Nedan följer en sammanfattning av det arbete som skett på respektive ansvarig förvaltning och vilken utveckling som skett under 2024.

Förskola

Förskoleförvaltningen har under 2024 fortsatt driva en tvåspråkig sverigefinsk avdelning på Spinneriets förskola samt uppsökande stöd i finska. Under året har 22 barn deltagit i utbildning och undervisning på avdelningen Lankarulla. Dessutom har 31 barn tagit del av det uppsökande stödet Rukki i finska, vilket tillhandahålls av två pedagoger som ambulerar mellan 24 förskolor där det finns barn med sverigefinsk anknytning. Både barn i kommunala förskolor och i fristående verksamheter tar del av det uppsökande stödet. Rukkis verksamhet har även under 2024 finansierats av statsbidraget för finskt förvaltningsområde samt Spinneriets egen budget.

Pedagogerna som arbetar i den uppsökande verksamheten Rukki har under året fortsatt utveckla en struktur och ett pedagogiskt upplägg som är anpassat till denna typ av undervisning. En medarbetare har genomfört en utbildning för modersmåls lärare i finska i förskolan, i regi av Stockholms universitet på uppdrag av Skolverket. Verksamheten har också tagit emot studiebesök från förskoleförvaltningen i Borås, som planerar att erbjuda en liknande form av uppsökande språkstöd.

Öppna förskolan på familjehuset Nydala erbjuder språkstunder på finska en gång per vecka. I personalgruppen finns en förskollärare med rötter i Finland som erbjuder aktiviteter på finska för intresserade familjer. Träffarna ger möjlighet att utbyta erfarenheter, leka, knyta nya kontakter och delta i pedagogiska aktiviteter.

Finsktalande personal

Under 2024 har den finsktalande personalgruppen varit stabil, såväl på Lankarulla som i den uppsökande verksamheten. Tidigare år har dock rekrytering av finskspråkiga medarbetare med formell kompetens varit en utmaning.

Information, delaktighet och dialog

Ett fokusområdessamråd för förskola har hållits under året. På detta möte presenterades efter önskemål från den sverigefinska minoriteten hur pedagogerna arbetar med finska i förskolan kopplat till materialet "Att utveckla språkmedveten pedagogik och småbarnspedagogik". Även bildstöd och TAKK (Tecken som Alternativ och Kompletterade Kommunikation) lyftes i presentationen. På samma fokussamråd diskuterades utmaningarna med att rekrytera finsktalande personal.

Vid tidigare samråd har den sverigefinska minoriteten påtalat bristande kunskaper om minoritetslagstiftningen hos tjänstepersoner i Malmö stad. Under 2024 har därför förskoleförvaltningens ledning och förskolenämnden fått information om de nationella minoriteterna och rådande lagstiftning. Vid ett tillfälle gavs förskolenämnden en särskild dragning om finskt förvaltningsområde och hur förvaltningen tillgodoser förskola på finska.

Skola

En ny organisation av modersmålsundervisningen i finska implementerades i Malmö inför läsåret 2020/2021. Den nya organiseringen innebar även en ökning av undervisningstid från 60 minuter till 120 minuter i veckan. Numer bedrivs undervisningen på ett fåtal skolor och elever slussas till skolorna där undervisningen bedrivs. I de fall där elever är i behov av transport för att kunna ta sig till undervisningen, har elevens hemskola ansvar för detta. Det kvarstår utmaningar med att få transport med taxi att fungera optimalt och resorna kan vara utmanande för de allra yngsta eleverna. Andelen elever som läser finska som modersmål ligger på samma nivå som föregående läsår, 63 elever från förskoleklass till gymnasiet.

Modersmålslärare i finska

Språkcentralen har under några år haft utmaningar att hitta behöriga modersmålslärare i finska. En bidragande orsak kan vara att tjänsterna är deltidstjänster. För att kunna arbeta som modersmålslärare på heltid behöver uppdraget bestå av både modersmålsundervisning och studiehandledning. Då det finns få finska elever som inte kan svenska är skolornas behov av studiehandledning på finska nästan obefintlig.

Inför läsåret 2023/2024 rekryterades en legitimerad lärare på heltid med hjälp av statsbidraget. Den nya läraren, som började höstterminen 2023, har vid sidan av modersmålsundervisningen under året haft ett uppdrag att ta fram undervisningsmaterial som rör sverigefinsk historia, kultur och språk och 20 procent av tjänsten har därmed kunnat finansieras av statsbidrag för finskt förvaltningsområde. Det uppdraget har fortsatt under innevarande läsår och utökats med att ta fram information riktad mot förskola för att stödja nationella minoriteters rätt till modersmålsundervisning. Språkcentralen, som tillhandahåller modersmålsundervisningen, har noterat att det är få förskoleklass elever som anmäls till modersmålsundervisning vid läsårsstart. Anmälningar kommer istället löpande under terminens gång och med riktad information till förskolor vill Språkcentralen försöka ändra på detta.

Inför läsåret 2024/2025 rekryterade vi ytterligare en behörig modersmålslärare som arbetar 60 procent och alla elever som anmält sig till modersmålsundervisning får nu undervisning.

Barn och ungas delaktighet

Under hösten 2024 träffades representanter från FFO, RIKC och modersmålslärare i nationella minoritetsspråken finska och romani för ett inledande samtal om hur vi kan öka barn och ungas delaktighet och inflytande i frågor som rör dem. Mötet belyste behovet av att ett mer aktivt arbete inom området.

Utbildning om nationella minoriteter i förskola och skola

Pedagogisk Inspiration, som ansvarar för skolutveckling och forskning i Malmö stads alla skolformer, har i samverkan med Romskt informations- och kunskapscenter och stadskontoret fortsatt arbetet med utbildningsdagar för personal i förskola och skola. 2024 hölls en heldagsutbildning som riktade sig till dem som på något sätt arbetar i förskola, skola eller med skolutveckling/skolfrågor på förvaltning i Malmö och vill lära sig mer om arbetet med de nationella minoriteterna i förskola och skola. Utbildningen syftar även till att ge inspiration till varför det är värdefullt och viktigt att arbeta med nationella minoriteter i förskola och skola som en del av skolans arbete med värdegrund och normkritik. I tillägg till ovan nämnda utbildningsdag har Pedagogisk inspiration och Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) ordnat en särskild heldagsutbildning om nationella minoriteter för all skolpersonal på Malmö Latinskola.

Kultur

Kulturförvaltningen har arrangerat ett varierat utbud av aktiviteter med koppling till det finska språket och/eller sverigefinsk kultur under 2024. Synpunkter och önskemål om aktiviteter som framförts av sverigefinska Malmöbor i samråd har tagits i beaktande vid planeringen och genomförandet. Vissa aktiviteter har genomförts i samarbete mellan flera av kulturförvaltningens avdelningar. Samverkan har också skett med Malmö finska förening.

Avdelningen för kulturarrangemang och mötesplatser

Avdelningens Sektion Scenkonst köpte in den finska nycirkusföreställningen "Hands some Feet" av Colorsphere. Till föreställningen, som hölls på Inkonst, bjöds barn i åldern fyra till åtta år in, samt barn från anpassad skola. Under två dagar gavs totalt fyra föreställningar.

Biblioteken i Malmö

I Biblioteken i Malmös regi anordnade Sektion Barn en konsert för förskolor med den finska sångerskan Carita Vainikka tillsammans med den romska musikern Lelo Nika. I ett samarbete med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bokades även gruppen Längtans kapell, som framförde en musikföreställning på svenska och finska för förskolebarn och seniorer. Kirsebergsbiblioteket genomförde en workshop och en konsert med Anna Fält, folksångspedagog med finska rötter. På Författarscenen på Malmö stadsbibliotek hölls ett samtal mellan två unga författare med finska rötter, Lida Rauma och Quynh Tran. Stadsbiblioteket lanserade också Sarjakuvaklubi, en finskspråkig serieklubb för barn i åldern 9–13 år.

Malmö Konsthall

Under 2024 fokuserade Malmö Konsthall på sin populära verksamhet för finskspråkiga barn och familjer. I anslutning till årets tre stora utställningar anordnade de dels visningar och workshops för förskolan Spinneriets finskspråkiga avdelning Lankarulla, dels kvälls- och helgträffar med visningar, workshops och fika för familjer. De totalt nio träffarna för familjer var över lag välbesökta. Vid flera tillfällen nåddes besökare som aldrig tidigare varit på Malmö Konsthall. Vad gäller visningar på finska för vuxna genomfördes detta år endast en visning, på grund av svårigheter med att boka finskspråkig guide.

Malmö Konstmuseum

Malmö Konstmuseum arrangerade under året en konsert med den finska kompositören Lau Nau och den visuella konstnären Patch Hofweber, inom ramen för musiksamarbetet Olibanum. Lau Naus musik knyter starkt an till det finska språket genom hennes texter. Arrangemanget var i stort sett fullsatt, med många finstalande i publiken.

En fortsatt utmaning är att nå den breda sverigefinska publiken i Malmö. Tanken var att bredda utbudet genom denna bokning, som konstmuseet medvetet ville skulle skilja sig från de typer av bokningar som vanligtvis erbjuds.

Malmö museum

Malmö museum genomförde sitt årliga arrangemang Finsk soaré, denna gång med titeln "Kalevala på svenska". Musikern Maria Kalaniemi, verksam vid Sibeliusakademien i Helsingfors, framförde traditionella runosång-melodier med dragspel och sång på svenska och finska. För familjer arrangerade Malmö museum "Hölmö & Toka" – en musikteaterföreställning på svenska och finska, som väcker liv i finska folksagor och finsk kultur i Sverige. Vidare erbjöds en exklusiv visning för sverigefinska Malmöbor av utställningen "Lars Wallins Fashion Stories".

Malmö stadsarkiv

Malmö stadsarkiv samordnade och genomförde Malmö stads firande av Sverigefinnarnas dag den 24 februari på Malmö stadsbibliotek, i samverkan med Malmö finska förening. På programmet stod bland annat en bildvisning och musikalisk resa genom Sverige till Finlands vildmark, med naturfotografier och livemusik på trumpet och piano. Det bjöds också på pyssel för barn på finska, en tipsrunda på svenska och finska samt fika.

Under året arrangerade stadsarkivet en barnaktivitet med de finskättade Malmöbaserade barnboksförfattarna Amanda och Sofia Chanfreau. För vuxna hölls programpunkten "Ingen riktig finne vs. Finnjävlar", ett samtal mellan Kai Latvalehto och Kristian Borg om sverigefinskhetens ställning och utveckling.

Med samordning från Malmö stadsarkiv genomfördes också Malmö stads firande av Finlands självständighetsdag den 6 december, i samverkan mellan Avdelningen för kulturarrangemang och mötesplatser, Malmö konstmuseum, Malmö kulturskola, Malmö stadsarkiv och stadskontoret. Självständighetsdagen uppmärksammades med en specialkonsert med

finska toner av kulturskolans elever, ett livequiz på svenska och finska, pyssel för barn, tal, mat och fika. Arrangemanget var fullbokat och mycket uppskattat.

Vikten av att Malmö stad uppmärksammar såväl Sverigefinnarnas dag den 24 februari som Finlands självständighetsdag den 6 december varje år med publika arrangemang betonas återkommande av sverigefinska Malmöbor.

Malmöfestivalen

Som del av programmet under Malmöfestivalen 2024 delbekostade Fastighets- och gatukontoret följande programakter med medel från statsbidraget för finskt förvaltningsområde.

Hölmö & Toka en barnföreställning baserat på finska folksagor samt Tokas tossiga musikstund en interaktiv musikbarnföreställning. Båda akterna var tvåspråkiga.

Folkmusik trion Carita Akka Vainikka Trio hördes som lunchkonsert på Gustav Adolfs torg.

I ett samarbete med Nordisk Panoramana presenterades den finskspråkiga dokumentärfilmen Karaoke Paradise som lyfter den unika karaoketraditionen i Finland. Filmen avslutades med Karaoke.

Nycirkus produktionen Colorsphere är en fängslade och färgstark föreställning av finska Hands some Feet och Opus Company riktad till barn och familj. Denna produktion finansierades delvis med stadsbidraget.

Utöver dessa akter presenterades även Leija Lautamaja en traditionsbärande folkmusiker från Helsingfors på durspel. Detta genom Nordic nights och Malmö Folks kväll på Malmöscenen.

Sammanfattningsvis fick årets programurval för finskt förvaltningsområde på Malmöfestivalen en bra bredd sett till både konstform och målgrupper. Malmöfestivalen strävar att med dessa programpunkter locka både sverigefinska Malmöbor och en bredare målgrupp. I samband med information om programpunkterna på Malmöfestivalens hemsida och programtidning informeras det om att dessa programpunkter ingår i Malmö stads arbete med finskt förvaltningsområde.

Äldreomsorg

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har under 2024 fortsatt att utveckla arbetet med finskt förvaltningsområde. Arbetet organiseras genom en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med representanter från förvaltningens olika avdelningar.

Information och dialog om utvecklingen av äldreomsorg på finska

Under 2024 har ett fokusområdessamråd för äldreomsorg genomförts där representanter från förvaltningen svarade på inkomna frågor och informerade om olika verksamhetsområden. Förvaltningen informerade bland annat om hur hemtjänst fungerar och om hur de tre finskspråkiga profilboendena på Tygelsjögården, Tryggheten och Dekoren arbetar. Dialog fördes kring rekrytering och de utmaningar som förvaltningen har att rekrytera undersköterskor i allmänhet och undersköterskor med finsk språkkompetens i synnerhet. Utveckling av de finskspråkiga profilboendena pågår och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen arbetar för att hitta lösningar för utmaningen med att rekrytera personal med finsk språkkompetens.

En utmaning i arbetet är den bristande tillgången till finskspråkiga tolkar. Malmö stads upphandlade tolkservice saknar ofta tillgång till tolkar som kan närvara vid exempelvis samråd. Problematiken har lyfts med minoriteten som håller med om att detta är problematiskt. Fokusområdessamråden har på grund av bristen på tolkar utförts på svenska. När det varit möjligt har en finskspråkig medarbetare deltagit och har även kunnat översätta frågor från deltagarna.

Via samråd har minoriteten även framfört önskemål att förvaltningen tillhandahåller en finskspråkig kontaktperson som kan kontaktas vid frågor. Förvaltningen har mött önskemålet och utsett en sådan funktion. Ytterligare önskemål har rört information om vilka aktiviteter som erbjuds på mötesplatserna. För att möta önskemålet skickas det ut veckobrev med information om aktiviteter på mötesplatserna.

Utbildningar för personal i vårdfinska

Under 2024 har medarbetare i hemtjänst och på vård- och omsorgsboenden med finsk profil genomgått språkkurser i vårdfinska i Finlandsinstitutets regi. Både grundkurs och fortsättningskurs har genomförts. Dessa språkkurser syftar till att kunna möta rätten till äldreomsorg på finska trots svårigheterna med rekrytering. Kurserna

kommer att utvärderas av både Finlandsinstitutet och Malmö stad under 2025. En uppföljning av resultatet har även efterfrågats vid samråd med den finska minoriteten.

Kartläggning av behov av service och omsorg på finska

Genom samråd har det framförts önskemål om att hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen borde genomföra en enkätundersökning för att ta reda på äldre sverigefinska Malmöbors behov av service och omsorg inom äldreomsorgen. En digital enkät har därför tagits fram av extern konsult och marknadsförts i olika kanaler, exempelvis stadsbussar, sociala medier, mötesplatser och föreningar. Resultatrapport är under framtagande och resultat kommer att presenteras under 2025 på bland annat årets fokusområdessamråd.

Kultur på finska för äldre

För att möjliggöra tillgång till finska kulturaktiviteter för äldre har hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen köpt in licens till kultur- och aktivitetsprogrammet Sävellsirkku som kan användas på förvaltningens öppna mötesplatser för seniorer. Under året har förvaltningen även i övrigt fortsatt att arbeta med att tillgängliggöra finsk kultur för äldre sverigefinska Malmöbor. Detta har gjorts bland annat genom att en trubadur uppträtt på vård- och omsorgsboenden med finsk profil och att den finska självständighetsdagen har uppmärksammats med firande. Även de öppna mötesplatserna har olika finska kulturevenemang, bastubad, finsk samtalsgrupp för seniorer med mera.

Kommunikation

Stadskontoret ansvarar för att samordna arbetet med kommunikation gällande finskt förvaltningsområde och för att uppdatera de finska sidorna på malmo.se. Stadskontoret ansvarar även för samråd gällande kommunikation med sverigefinska Malmöbor samt utveckla sätten att nå ut till Malmöbor om arbetet med finskt förvaltningsområde och aktiviteter/arrangemang som hålls, samt om den sverigefinska gruppen lagstadgade rättigheter som nationell minoritet.

Kommunikationsinsatser under 2024

Till största del har kommunikationsinsatserna under året fortsatt handlat om att marknadsföra de samråd som Malmö stad hållit med sverigefinska Malmöbor samt kulturarrangemang och aktiviteter som kopplar till det finska språket och sverigefinsk kultur. Detta har gjorts via annonsering i

Vårt Malmö och de sverigefinska tidningarna Ruotsinsuomalainen och Suomen Uutisviikko. Därutöver har Malmö stad kommunicerat via en maillista för finskt förvaltningsområde, sverigefinska föreningar och nätverk, Malmö stads Facebook-konton samt andra grupper på sociala medier har använts för att nå ut till den sverigefinska gruppen i Malmö. De äldre har även fått information via seniorträffarna som hållits av hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen.

Utveckling och samordning av arbetet med kommunikation

Stadskontoret håller årligen i fokusområdessamråd på temat kommunikation dit Malmöbor bjuds in öppet för att delta i dialog om kommunikationen inom ramen för arbetet med finskt förvaltningsområde. Utifrån samråden utvecklar stadskontoret tillsammans med förvaltningarna kommunikationsarbetet. Under fokusområdessamrådet som hölls i 2024, diskuterades stadskontorets samordnande roll för kommunikationen, stadens finskspråkiga sidor på malmo.se, samt pilotprojekt för att tillgodose rätten till service på finska som beskrivs närmare i nästa stycke.

Utifrån samrådsdialogen har stadskontoret under 2024 sammankallat ansvariga kommunikatörer för respektive fokusområde för arbetet med finskt förvaltningsområde, för att förtydliga vilket stöd och samordning som stadskontoret kan stå för. Utöver detta har stadskontorets även fört dialog med förvaltningarna om hur information om rättigheter, service, arrangemang och aktiviteter på ett bättre sätt ska kunna kommuniceras av respektive ansvarig förvaltning, samt i samverkan med stadskontoret.

Under året har stadskontoret utifrån inkomna synpunkter på kommunikationssamrådet arbetat med att se över de finskspråkiga sidorna på malmo.se. Dessa sidor togs fram när Malmö stad blev del av det finska förvaltningsområdet och har varit svårnavigerade för den sverigefinska minoriteten och har inte haft många besökare. Det har också varit en utmaning för Malmö stad att hålla dessa sidor uppdaterad i avsaknad av finsk språkkompetens bland kommunikatörerna. Under hösten 2024 har en förenklad version av de finska sidorna tagits fram. Dessa kommer att publiceras under våren 2025 och kommer att fokusera på information om service på och utökade rättigheter för det finska språket, nationella minoritetsrättigheter samt aktiviteter och arrangemang.

Pilotprojekt för att tillgodose rätten till service på finska

Under året har Malmö stads Kontaktcenter arbetat med en pilot för att

uppfylla lagkraven om service på finska. Stadskontoret har varit en samverkanspart i detta arbete och bidragit med stöd och finsk språkkompetens.

I början av året fördes dialoger med målgruppen för att planera kommunikationen. Detta ledde till att en process med knappval utvecklades, och tester med målgruppen planerades.

I processen bokar kommunvägledarna vid behov en telefontolk och leder ett trepartssamtal mellan en finskspråkig Malmöbo och tolken. De tekniska lösningarna var klara innan sommaren, och efter sommaren testades systemet med målgruppen. Skriftlig information om piloten publicerades i tidningen Vårt Malmö, Malmö Suomi förenings medlemstidning och på malmo.se och Malmö stads intranät Komin. Kontaktcenter mötte också målgruppen vid samråd och genom Malmö Suomi förenings pensionärsgrupp.

Idag går det att kommunicera med Kontaktcenter på finska. Piloten har också lett till en dialog med den sverigefinska gruppen om vilket stöd som behövs för medborgarservice – något som är mycket positivt. Kontaktcenter har identifierat tre utmaningar i serviceprocessen:

1. Tekniken behöver förbättras. Modulen som kommunvägledarna använder är inte användarvänlig.
2. Begränsad tillgång till tolkar. Den upphandlade tolktjänsten erbjuder direkttolkning vid endast hälften av testtillfällena.
3. Låg användning av tjänsten. Den finskspråkiga målgruppen använder tjänsten i liten utsträckning.

Piloten kommer att utvärderas och anpassas under 2025. Kontaktcenter behöver bland annat undersöka om den låga användningen motsvarar ett lågt behov eller om det finns hinder i serviceprocessen eller kommunikationen.

Stadskontorets samordnande uppdrag

Stadskontoret ansvarar för att samordna arbetet med finskt förvaltningsområde och samverkar i dessa frågor med förskoleförvaltningen, fastighets- och gatukontoret, grundskoleförvaltningen, kulturförvaltningen, hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och serviceförvaltningen. I dialog med

förvaltningarna med ansvar för fokusområdena för arbetet med finskt förvaltningsområde framför de tjänstepersoner som deltar i samverkansmöten med stadskontoret att gruppen funnit bra former för hur samverkan sker. Stadskontoret leder också samverkan på strukturerat och möjliggör framsteg inom utvecklingsarbetet i staden. Stadskontoret finns i övrigt också till som stöd för övriga förvaltningar där behov uppstår i relation till arbetet med finskt förvaltningsområde. Stadskontoret redogör nedan för hur arbetet med samordningen av arbetet fortlöpt.

Utveckling av arbetssätt för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

I och med att Malmö stad 2022 antog "Policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet" (STK-2020-963, hädanefter MR-policyn) har arbetssättet för arbetet med nationella minoriteter och inom ramen för detta även arbetet med finskt förvaltningsområde utvecklats. Genom att inordna arbetet med nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde som en del av Malmö stads arbete med mänskliga rättigheter, har stadskontoret fått större genomslag för nationella minoritetsarbetet och minskat personbundenheten i uppdraget för samordningen. Samverkan genom MR-arbetet med andra avdelningar på stadskontoret ger även möjligheter för nya arbetssätt. Samverkan med HR-avdelningen har till exempel påbörjats kopplat till kompetenshöjning samt kopplat till rekrytering av finskspråkig personal. Det finns behov av att fortsätta utveckla detta arbete ytterligare. I tillägg till dessa ändringar i arbetssätt, har stadskontoret fortsatt den samverkan som utökade under 2023 med Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC), som samordnar stadens arbete med den nationella minoriteten romers rättigheter. Detta ger fortsatt bättre möjligheter för Malmö stad att ta ett mer samlat grepp i övergripande frågor kopplade till nationella minoriteters rättigheter.

Revidering av policy och program för nationella minoriteter

Policy om Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter" (STK-2019-1013) reviderades efter samråd med de nationella minoriteterna i juni 2024. (STK-2024-396). Under hösten 2024 har stadskontoret gått vidare i att planera revideringen "Program för den nationella minoriteten sverigefinnar" (STK-2019-1016). Samråd kopplat till revideringen av programmet skedde inom ramen för den ordinarie samrådsprocessen på ett öppet samråd som hölls i september. Efter

Samrådet har stadskontoret arbetat vidare med utkast till reviderat program, som är beslutsplanerad under våren 2025 tillsammans med förslag till reviderade program för judar, samer och tornedalingar under våren 2025.

Sverigefinska Malmöbors rätt till delaktighet och inflytande

Under 2022 tog stadskontoret i samråd med sverigefinska Malmöbor och i samverkan med förvaltningarna fram en ny samrådsprocess. Denna prövades under 2023 och 2024 för att därefter utvärderas. Den nya samrådsprocessen innebär att fokusområdessamråd för samtliga fokusområden hålls under våren samt att ett uppsamlade storsamråd, där även stadsövergripande frågor kan hanteras, hålls på hösten. För närmare beskrivning av samrådsprocessen se 2022 års årsredovisning för arbetet med finskt förvaltningsområde (STK-2022-1539). Under 2023 och 2024 har samråd hållits enligt den nya samrådsprocessen.

Utvärdering av den nya samrådsprocessen

Stadskontoret har under hösten 2024 utvärderat den nya samrådsprocessen genom att föra dialog med förvaltningarna som ansvarar för fokusområdessamråden. Det har även skickats ut en enkät till de sverigefinska representanterna. De aktuella representanterna efterfrågade utvärdering av samrådsprocessen i enkätform. Detta då de flesta av dem deltagit i flera av samråden under 2023 och 2024 samt samrått med Malmö stad under en längre tid.

De tjänstepersoner som deltog i dialogen om samrådsprocessen konstaterade att den nya samrådsprocessen fungerat bättre än den tidigare. Att samråden är färre och att fokusområdessamråden ligger under våren för att sedan följas upp av ett storsamråd på hösten skapar en kontinuitet. Samtidigt lyftes i dialogen av behovet att fortsatt fortsätta hitta förbättringar i upplägget.

Utmaningar finns med att få Malmöbor att komma till samråden med Malmö stad och göra innehållet i agendan tillräckligt angeläget och relevant för målgruppen. De förslag som redan tidigare framkommit i samråd med sverigefinska Malmöbor och i dialog med förvaltningarna om att koppla samråden med aktiviteter eller föreläsningar kan väl vara värda att utforska. De förvaltningar vars samråd berör verksamhet som förskola och skola, lyfte också behovet att i dialog med sverigefinska Malmöbor diskutera vilka

frågor som lyfts i samråd och vilka som i stället borde hanteras kopplat till föräldramöten och besvaras av verksamhetsansvarig.

Stadskontoret samordnar fokusområdet kommunikation och har få deltagare på dessa samråd. Stadskontoret ser att ett möjligt tillvägagångssätt för att öka intresset är att lyfta in kommunikation som en fråga att hantera på övriga fokusområdessamråd, skulle kunna vara ett sätt att minska antalet fokusområdessamråd på våren och samtidigt lyfta upp kommunikationsfrågan tydligare kopplat till övriga fokusområden.

De flesta av samråden sker via fysiska möten, bortsett från fokusområdessamråden för skola, som sker digitalt. Stadskontoret har i dialog med förvaltningarna diskuterat om det går att hålla hybridmöten i stället för att nå fler Malmöbor. Dock ställer detta större krav på möteshållare och teknik i de lokaler som används. Frågan om tillgängligheten av finskspråkig tolk till samråden lyftes också i dialogen med förvaltningarna. Försök att boka finskspråkig tolk till fokusområdessamråden har visat sig vara väldigt svårt för förvaltningarna. I samtal med stadskontoret lyfter förvaltningarna att det varit omöjligt att boka en tolk som kan delta i ett samråd på plats.

I det stora hela upplever de tjänstepersoner som deltog i dialogen att samtalsklimatet på samråden har förbättrats och lyfter fram storsamrådet hösten 2024 som ett bra exempel. Då hölls inga längre diskussioner i storgrupp, utan samrådet skedde till största del endast i workshopformat och deltagarna kunde prata i mindre grupper kring olika teman. Utifrån stadskontorets utvärdering av samrådsprocessen framgår att Malmö stad aktivt lyssnar in de synpunkter, behov och önskemål som framkommer i samråden och har dessa som grund i utvecklingen av arbetet med finskt förvaltningsområde.

I de enkätsvar som stadskontoret fick från de sverigefinska representanterna, framgår att de tycker att samrådsprocessen och samråden i stort sett fungerar bra. Även representanterna upplever att dialogen oftast är tillfredställande och framtidsyftande. Malmö stad lyssnar in de synpunkter som inkommer och tar med sig dessa i arbetet med finskt förvaltningsområde. Vissa behov och önskemål är det lättare att tillgodose, till exempel lyfts kulturområdet som ett sådant där det är tydlig linje mellan samråden och vad som sedan planeras av kulturverksamheterna. Även representanterna föreslår att lägga samråden i samband med någon aktivitet eller arrangemang för att locka fler deltagare till samråden.

Enkätsvaren visar önskemål om att fortsätta tänka på spridningen av fokusområdessamråden under våren, så att de inte ligger för nära varandra. Det finns synpunkter på ordningen för fokusområdessamråden. Till exempel föreslås att kultursamrådet lägg först, så att kulturförvaltningen kan ta med synpunkterna i planeringen. Vidare finns det förslag i enkätsvaren som syftar till att hitta en balans mellan vilka samråd som hanteras vid fysiska möten och vad som kan tas digitalt lyfts i något av enkätsvaren. Det som representanterna önskar mer av i samråden är mer tid till dialog och att ställa frågor. Även representanterna lyfter storsamrådet i workshopformat hösten 2024 som ett exempel på en form av samråd som de tyckte fungerade bra.

Behov av fortsatt arbete med barn och ungas delaktighet

Då den nya samrådsprocessen har fokus på vuxna, behöver barn och ungas rättigheter till inflytande och delaktighet ges ett särskilt fokus i det fortsatta arbetet med finskt förvaltningsområde. Behovet att tillgodose barn och ungas rättigheter till delaktighet och inflytande finns även fortsatt kopplat till arbetet med övriga fyra nationella minoriteterna. Med start hösten 2023 har därför stadskontoret fört dialog med Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) om frågan och påbörjade under 2024 ett gemensamt utvecklingsarbete kopplat till barn och ungas delaktighet. Dialog har bland annat skett med modersmålsläraerna för de nationella minoritetsspråken för att se om det kan ske samverkan för att skapa delaktighet för de barn som går i modersmålsundervisning. Planer finns också för att hålla en workshop tillsammans med tjänstepersoner som arbetar med barn och ungas delaktighet i stort för att fånga upp möjliga sätt att utveckla delaktighetsprocesser inom nationella minoritetsområdet. På grund av att stadskontoret har varit belastat med många andra uppdrag har arbetet inte fortskridit enligt planerad tidsplan, men kommer att fortsätta under 2025.

Återrapportering till Länsstyrelsen och Sametinget

Stadskontoret har under hösten 2024 tillsammans med Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) svarat på Länsstyrelsen i Stockholms läns och Sametingets enkät om kommunernas verksamhet som är relaterad till lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. (STK-2024-1395) Syftet med enkäten är att belysa hur arbetet för nationella minoriteters rättigheter utvecklas i landets alla kommuner under 2023 och 2024.

Stadskontoret har också ansvar för att till Länsstyrelsen i Stockholms län senast 15 februari 2025 återskärta hur det totala statsbidraget om 2 100 000 kronor använts under 2024 i Malmö stad.

Ändrat statsbidrag för arbetet med finskt förvaltningsområde

Den 12 december beslutade regeringen om ändringar i förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Ändringarna innebär att nivåerna för statsbidraget för arbetet med finskt förvaltningsområde sänks.

Grundbeloppet för statsbidraget till kommuner sänks och uppgår från och med 1 januari 2025 till 565 000 kronor. Malmö stad får utifrån sin storlek tre grundbelopp, vilket från och med 2025 innebär totalt 1 695 000 kronor årligen i stället för de tidigare 1 980 000 kronor.

Kulturdepartementet ser fortsatt kommuner och regioner som centrala aktörer i genomförandet av minoritetspolitiken. Sänkningen görs på grund av omfördelningar av medel inom ramen för politiken för de nationella minoriteterna. Medlen kommer i stället att fördelas till språkcentrum vid Sametinget och till språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib vid Institutet för språk och folkminnen i syfte att fortsätta den verksamhet som har byggts upp.

Sammanfattning och slutsatser

Under 2024 har arbetet med finskt förvaltningsområde fungerat väl och det pågår arbete inom samtliga fokusområden. Arbetet med att implementera den nya samrådsprocessen för att tillgodose de sverigefinska Malmöbornas rätt till inflytande har även gått enligt plan och har nu kunnat utvärderas. I de stora hela fungerar samrådsprocess bra och utvärderingen har identifierat en rad områden som Malmö stad kan fortsätta utveckla tillsammans med sverigefinska Malmöbor.

En positiv utveckling har även skett inom kommunikationsområdet. Under 2024 har stadskontorets kommunikationsavdelning tillsammans med förvaltningar arbetat med att förbättra kommunikationen om finskt förvaltningsområde. Bland annat har Malmö stad marknadsfört samråd och kulturarrangemang via olika kanaler och utvecklat de finskspråkiga sidorna på malmo.se. Att Malmö stads kontaktscenter påbörjat pilotprojektet med finskspråkig telefontolk har bidragit till utveckling gällande rätten att kommunicera med staden på finska.

Malmö stad har nu varit del av det finska förvaltningsområdet i tio år och det har hänt väldigt mycket i arbetet under denna tid. Efter dessa tio år har Malmö stad kommit väldigt långt i arbetet med att tillgodose de utökade språkliga rättigheter för det finska språket som det innebär för Malmöbor.

Rätten till förskola på finska tillgodoses genom den finskspråkiga förskoleavdelningen Lankarulla på Spinneriets förskola och det uppsökande finska språkstödet Rukki. Med avdelningarna med finskspråkig profil inom äldreomsorgen, senioraktiviteter på finska samt utvecklingsarbetet gällande hemtjänst på finska, har staden tagit steg mot att tillgodose rätten till äldreomsorg på finska. Gällande rätten till service på finska, har det funnits utmaningar under de gångna åren, men med det pågående pilotprojektet med finskspråkig telefontolk, finns möjligheter att hitta en lösning för detta. Stadskontoret följer Malmö stads kontaktcenters arbete med pilotprojektet.

Stadskontoret ser att det i övrigt finns ett aktivt arbete med den sverigefinska minoritetens rättigheter som nationell minoritet, varav arbetet med samråd och delaktighet som särskilt välfungerande. Även om det kan vara svårt att locka Malmöbor till samråd och det finns fortsatt arbete att göra gällande formerna för samråd, ligger samråden och de behov, synpunkter och önskemål som framkommer i samråden som grund till utvecklingen inom arbetet med den sverigefinska minoritetens rättigheter och det finska språket. Även inom kulturområdet fungerar arbetet på ett bra sätt och arrangemang och aktiviteter planeras till stor del utifrån det som framkommit i samråden.

Nya arbetssätt internt på stadskontoret och kopplat till arbetet med MR-policyn ger möjligheter för att få ett större genomslag för utvecklingsarbetet inom ramen för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde. Så även genom den utökade samverkan mellan stadskontoret och Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC). Genom att arbetet med finskt förvaltningsområde och nationella minoriteter är tydligt kopplade till stadens arbete med mänskliga rättigheter är också en framgångsfaktor, då detta arbete i många andra kommuner fortsatt sker i ett eget separat stuprör.

Stadskontoret ser dock att det kvarstår utmaningar på området, inte minst vad gäller finskspråkig personal och kunskap kring sverigefinska Malmöbors rättigheter. Utmaningen att rekrytera personal med finsk språkkompetens och relevant utbildning som även lyftes fram i årsredovisningen för arbetet 2023 kommer vara en utmaning för Malmö

stad även framöver. Tillgången till finspråkig personal en förutsättning för att Malmö stad ska kunna tillgodose Malmöbors rättigheter till service och omsorg på finska.

En annan utmaning som fortsatt lyfts fram i samråd av sverigefinska Malmöbor är den låga kunskap om de nationella minoriteternas rättigheter som de bemöter i kontakt med stadens verksamheter. Även kopplat till denna fråga är det av vikt att samverka med HR-avdelningen kopplat till kompetenshöjning av Malmö stads personal om de nationella minoriteternas rättigheter. Slutligen kommer Malmö stad behöva prioritera hur det nu sänkta statsbidraget för arbetet med finskt förvaltningsområde används på bästa sätt. Detta kommer stadskontoret få föra dialog om med ansvariga förvaltningar för fokusområdena för arbetet samt med sverigefinska Malmöbor.